

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Departament Ochrony Ludności
i Zarządzania Kryzysowego

DOLiZK-NRGW-5503-8-11/2017

**Wyjaśnienia w zakresie organizacji i prowadzenia szkoleń w ratownictwie
wodnym**

Warszawa, grudzień 2018 r.

- I. Organizowanie i prowadzenie szkoleń w zakresie ratownictwa wodnego jest wyłącznym uprawnieniem podmiotów posiadających wydaną przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych zgodę na wykonywanie ratownictwa wodnego.
- II. Odpowiedzialność za całość procesu szkoleniowego – od jego organizacji, poprzez realizację – ponosi podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego.
- III. Podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego odpowiadają za jakość prowadzonych szkoleń i poziom wyszkolenia w zakresie ratownictwa wodnego.
- IV. Niezgodne z przepisami prawa jest współorganizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu ratownictwa wodnego przez podmioty, z których jeden nie posiada zgody na wykonywanie ratownictwa wodnego.
- V. Uprawnień do organizowania i prowadzenia ww. szkoleń nie posiadają również poszczególni ratownicy wodni i instruktorzy, spełniający wymagania co do kwalifikacji określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym¹, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym”, ponieważ to podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego odpowiedzialny jest za całość procesu szkoleniowego.
- VI. Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego w ramach organizacji i prowadzenia szkoleń w zakresie ratownictwa wodnego odpowiada za:
 - 1) opracowanie programu szkolenia, regulaminu organizacyjnego szkolenia, w tym harmonogramu zajęć oraz zasad i trybu naboru osób przewidzianych na szkolenia;
 - 2) zapewnienie właściwej kadry dydaktycznej;
 - 3) zapewnienie odpowiedniej bazy dydaktycznej;
 - 4) zapewnienie organizacji procesu dydaktycznego;
 - 5) przeprowadzenie egzaminu kończącego szkolenie;
 - 6) zapewnienie właściwego składu komisji egzaminacyjnej;
 - 7) prowadzenie dokumentacji związanej ze szkoleniem;
 - 8) wydanie zaświadczeń o ukończeniu szkolenia;
 - 9) prowadzenie rejestru organizowanych szkoleń oraz rejestru wydanych zaświadczeń.
- VII. Programy szkoleń powinny być opracowane w oparciu o ramowe programy szkoleń, które określone są w załącznikach nr 1, 2 i 3 do rozporządzenia w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym. Powinny one uwzględniać zakres tematyczny oraz godzinowy, co najmniej określony w ww. rozporządzeniu. Przewidziana ramowymi programami szkoleń liczba godzin szkoleniowych stanowi niezbędne minimum, jakie musi zostać zrealizowane w trakcie poszczególnych szkoleń w ratownictwie wodnym – dopuszczalne jest zwiększenie liczby godzin w poszczególnych blokach tematycznych.
- VIII. Rozporządzenie w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym nie przewiduje prowadzenia szkolenia ratowników wodnych (a także szkolenia instruktorów) w rozbiciu na moduły (etapy,

¹ Dz. U. poz. 747.

części, itp.), których realizacja rozłożona jest na kilka lat. Zajęcia na szkoleniu ratowników wodnych mogą odbywać się w ciągu kilku dni, mogą również być prowadzone w systemie weekendowym przez kilka tygodni. Powyższe powinno zostać określone w regulaminie organizacyjnym szkolenia, a szczegóły co do organizacji zajęć (dzień, godzina liczba zajęć teoretycznych i praktycznych z uwzględnieniem grup ćwiczeniowych, przerw oraz wskazaniem osób prowadzących poszczególne zajęcia oraz grupy ćwiczeniowe) powinny zostać ustalone w harmonogramie zajęć.

- IX. Podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego mogą prowadzić dowolne inne szkolenia na zasadach ustalonych w podmiocie, lecz szkolenia te nie mogą być utożsamiane ze szkoleniem ratowników wodnych, w szczególności nazwa tych szkoleń powinna być odróżniająca i nie powinna nawiązywać w żaden sposób do szkolenia ratowników wodnych, by nie wprowadzać w błąd.
- X. Regulamin organizacyjny szkolenia oraz zasady i tryb naboru osób przewidzianych do szkolenia powinny zawierać m.in. termin i miejsce realizacji kursu, system kształcenia (ciągły, weekendowy), harmonogram zajęć teoretycznych i praktycznych, sposoby weryfikacji poprawnego wykonania każdej czynności, która była przedmiotem szkolenia, prawa i obowiązki uczestnika szkolenia, prawa i obowiązki organizatora szkolenia, zasady kwalifikacji uczestników do szkolenia (w tym np. wymagane dokumenty, sposób zgłaszania uczestnictwa), przewidywany termin i miejsce egzaminu kończącego szkolenie oraz termin i miejsce egzaminu poprawkowego.
- XI. Nabór kandydatów na szkolenie ratowników wodnych należy przeprowadzić w taki sposób, aby uczestnik szkolenia w dniu przystąpienia do egzaminu był osobą pełnoletnią lub osiągnął ją w niedługim czasie (do 6 miesięcy) po zdaniu egzaminu. Celem szkolenia jest przygotowanie do podejmowania działań ratowniczych, a w świetle przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych² działania ratownicze może podejmować jedynie osoba będąca ratownikiem wodnym – a więc spełniająca wszystkie warunki określone w art. 2 pkt 5 ustawy.

XII. Kwalifikacje kadry dydaktycznej:

Zajęcia teoretyczne i praktyczne szkolenia ratowników wodnych może prowadzić – zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym:

- 1) osoba będąca ratownikiem wodnym, posiadającym:
 - a) co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu działań ratowniczych,
 - b) aktualną wiedzę i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem
 - c) przygotowanie pedagogiczne określone odrębnymi przepisami,

lub

- 2) instruktor (tj. osoba, która ukończyła szkolenie instruktorów organizowane na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia w sprawie szkoleń ratowników wodnych), posiadający przygotowanie pedagogiczne określone odrębnymi przepisami.

Zajęcia praktyczne szkolenia ratowników wodnych może prowadzić – pod nadzorem osób wymienionych w pkt 1 i 2 – osoba będąca ratownikiem wodnym, posiadająca aktualną wiedzę

² Dz. U. z 2018 r. poz. 1482 z późn.zm.

i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem szkolenia oraz co najmniej dwunastomiesięczne doświadczenie w wykonywaniu działań ratowniczych.

Zajęcia teoretyczne szkolenia ratowników wodnych może prowadzić osoba posiadająca specjalistyczną wiedzę z zakresu zagadnień objętych zakresem tematycznym szkolenia, np. osoba z wykształceniem prawniczym w zakresie zagadnień programu szkolenia związanych z podstawami prawnymi organizacji ratownictwa wodnego.

Zajęcia teoretyczne i praktyczne szkolenia instruktorów może prowadzić – zgodnie z § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia osoba będąca:

- 1) ratownikiem wodnym, posiadającym:
 - a) co najmniej dwunastomiesięczne doświadczenie szkoleniowe z zakresu ratownictwa wodnego,
 - b) aktualną wiedzę i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem szkolenia
 - c) przygotowanie pedagogiczne określone odrębnymi przepisami

lub

- 2) instruktorem (tj. osobą, która ukończyła szkolenie instruktorów organizowane na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia w sprawie szkoleń ratowników wodnych), posiadającym:
 - a) co najmniej dwunastomiesięczne doświadczenie szkoleniowe z zakresu ratownictwa wodnego,
 - b) aktualną wiedzę i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem szkolenia
 - c) przygotowanie pedagogiczne określone odrębnymi przepisami.

Zajęcia praktyczne szkolenia instruktorów mogą, pod nadzorem osoby, która spełnia wymagania do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych szkolenia instruktorów, prowadzić osoby, które spełniają wymagania do prowadzenia zajęć teoretycznych i praktycznych szkolenia ratowników wodnych.

Zajęcia teoretyczne szkolenia instruktorów może prowadzić osoba posiadająca specjalistyczną wiedzę z zakresu zagadnień objętych zakresem tematycznym szkolenia, np. osoba z wykształceniem prawniczym w zakresie zagadnień programu szkolenia związanych z podstawami prawnymi organizacji ratownictwa wodnego.

XIII. Ostatnim etapem szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego jest egzamin, przeprowadzany niezwłocznie po zakończeniu zajęć teoretycznych i praktycznych. Miejsce i termin egzaminu ustala kierownik podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego prowadzący szkolenie (np. w regulaminie organizacyjnym szkolenia).

XIV. Egzamin kończący szkolenia ratowników wodnych i instruktorów przeprowadzają komisje egzaminacyjne. Komisje egzaminacyjne powołuje i odwołuje kierownik podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego prowadzący szkolenie. W skład komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzamin kończący szkolenie wchodzi dwie osoby:

- 1) przewodniczący – kierownik podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego prowadzącego szkolenie lub osoba przez niego wskazana;
- 2) członek – osoba nieprowadząca zajęć z osobami przystępującymi do egzaminu.

Osoby wchodzące w skład komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzamin kończący szkolenie ratowników wodnych muszą spełniać wymagania określone w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym dla osób prowadzących szkolenia ratowników wodnych. Natomiast osoby wchodzące w skład komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzamin kończący szkolenie instruktorów muszą spełniać wymagania określone w § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia dla osób prowadzących to szkolenie.

W skład komisji egzaminacyjnych nie może być powołana osoba, która jest małżonkiem lub krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia włącznie osoby składającej egzamin.

Na przewodniczącego komisji egzaminacyjnej (kierownik podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego prowadzącego szkolenie lub osoba przez niego wskazana) nie powinny być wyznaczane osoby, które prowadziły zajęcia z osobami przystępującymi do egzaminu.

XV. Dokumentacja szkolenia – składa się na nią w szczególności:

- 1) imienna lista osób prowadzących szkolenia,
- 2) imienna lista uczestników,
- 3) listy obecności na zajęciach,
- 4) dokumentacja potwierdzająca zaliczenia poszczególnych tematów przez uczestników szkolenia,
- 5) dokumentacja egzaminacyjna:
 - zestawy zadań testowych przygotowane przez komisję egzaminacyjną;
 - karty testowe uczestników szkolenia;
 - protokoły z ustaleniami wyników części teoretycznej egzaminu;
 - wyniki zaliczania poszczególnych zadań objętych zakresem egzaminu praktycznego i całego egzaminu praktycznego przez poszczególne osoby przystępujące do egzaminu;
 - końcowe całościowe protokoły z wyników egzaminów.

Ponadto dokumentacja szkolenia powinna obejmować również zarządzenie kierownika podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego o powołaniu komisji egzaminacyjnej, oświadczenia członków komisji egzaminacyjnej, iż nie zachodzą okoliczności, o których mowa w § 8 ust. 4 rozporządzenia w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym. Ponadto podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego powinien posiadać dokumentację potwierdzającą spełnianie wymagań do prowadzenia szkoleń w zakresie ratownictwa wodnego przez poszczególne osoby stanowiące kadrę dydaktyczną podmiotu.

XVI. Wydawane zaświadczenia o ukończeniu szkolenia ratowników lub szkolenia instruktorów są ścisłym odzwierciedleniem wzorów określonych w załączniku nr 3 i 4 rozporządzenia w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, **ratownikiem wodnym** jest osoba, która łącznie spełnia następujące warunki: 1) posiada wiedzę i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego i technik pływackich oraz inne kwalifikacje przydatne w ratownictwie wodnym, 2) spełnia wymagania określone w ustawie z dnia 8

września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym dla lekarza systemu, pielęgniarki systemu, ratownika medycznego realizujących doskonalenie zawodowe lub ratownika, 3) jest zatrudniona lub pełni służbę w podmiocie uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego lub jest członkiem tego podmiotu.

Instruktorem jest osoba, która ukończyła szkolenie instruktorów organizowane na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie szkoleń ratowników wodnych.

Przez **doświadczenie** w wykonywaniu działań ratowniczych należy rozumieć doświadczenie uzyskane w trakcie podejmowania działań ratowniczych z zakresu ratownictwa wodnego na podstawie stosunku pracy, umowy cywilnoprawnej, wolontariatu, itp. Tak więc, na co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu działań ratowniczych składają się okresy wykonywania tych zadań.

Powyższe zasady analogicznie należy stosować przy ustalaniu okresu doświadczenia szkoleniowego.

Przygotowanie pedagogiczne wymagane od osób prowadzących szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego określone jest przez przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.³

W myśl § 2 pkt 2 ww. rozporządzenia, przez przygotowanie pedagogiczne „*należy rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną — w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin; w przypadku nauczycieli praktycznej nauki zawodu niezbędny wymiar zajęć z zakresu przygotowania pedagogicznego wynosi nie mniej niż 150 godzin; o posiadaniu przygotowania pedagogicznego świadczy dyplom ukończenia studiów lub inny dokument wydany przez uczelnię, dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli lub świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego*”.

Zgodnie z ww. przepisem o posiadaniu przygotowania pedagogicznego świadczy dyplom ukończenia studiów lub inny dokument wydany przez uczelnię, dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli lub świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego.

Z kolei stosownie do z § 2 pkt 12 ww. rozporządzenia przez kurs kwalifikacyjny należy rozumieć „*kurs kwalifikacyjny z zakresu określonego przedmiotu, prowadzonych zajęć lub przygotowania pedagogicznego, organizowany zgodnie z przepisami w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli, którego ukończenie umożliwia nauczycielowi posiadającemu poziom wykształcenia wymagany od nauczycieli danego typu szkoły lub rodzaju placówki uzyskanie kwalifikacji do nauczania przedmiotu, prowadzenia zajęć lub przygotowania pedagogicznego*”.

W świetle przytoczonego przepisu kurs kwalifikacyjny z zakresu przygotowania pedagogicznego, umożliwiający uzyskanie przygotowania pedagogicznego wymaganego od nauczycieli, a tym samym wymaganego od osób stanowiących kadrę dydaktyczną podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego) powinien być zorganizowany zgodnie z przepisami w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli, tj. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 września 2016 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli⁴. Kurs taki powinien być prowadzony przez jednostkę, będącą placówką doskonalenia nauczycieli.

³ Dz. U. poz. 1575.

⁴ Dz. U. poz. 1591.

Nie oznacza nabycia przygotowania pedagogicznego, ukończenie kursu pedagogicznego, wymaganego od osób prowadzących praktyczną naukę zawodu – instruktorów praktycznej nauki zawodu, o którym mowa w § 10 ust. 4 rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.⁵

⁵ Dz.U. z 2017 poz. 1644.